СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

ЧАСТЬ I. Established 1893. TWO SECTIONS — SECTION I.

Рік LII. Ч. 158. Ню Йорк і Джерзі Сити, субота, 12. серпня 1944. No. 158. New York and Jersey City, Saturday, August 12, 1944. Vol. LII.

ТРИ ЦЕНТИ в Злучених Державах Америки. ПЯТЬ ЦЕНТІВ за границею Злучених Держав Америки.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237—4-0807 Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016

THREE CENTS in the United States of America. FIVE CENTS elsewhere.

ПРЕЗИДЕНТ НА ГАВАЯХ ОБГОВОРЮЄ ВОЄННІ ПЛЯНИ

Від пятниці 28. липня президент Рузвелт відбуває на островах Гаваях конференції з командантами війни проти Японії. В конференціях з президентом беруть участь: Начальний командант аліянтських сил на південно-західнім Пацифіку ґен. Доглес МекАртур і адмірал Честер В. Ними̇ц. Обговорено всі можливости війни після заняття острову Сайпан в ґрупі Маріянас, Ґвам і Тініян. Очевидно плянів уплянованої акції не оголошується, але дехто догадується, що найбільше часу присвячено на обдумання способів відбиття островів Филипин.

ЗООСЕРЕДЖУЮТЬ ЗУСИЛЛЯ НА БУДОВУ НОВИХ НАДБОМБОВИКІВ

У програмі продукції воєнних бомбовиків переводиться цілковита переміна. Залишають виріб дотеперішних бомбовозів, а приступають до виробу нових надбомбовиків типу В-29 і В-32. Внаслідок цього 120,000 робітників, занятих при будові літаків, будуть звільнені з теперішного заняття ще цього року і призначені до іншої праці. Комісія Робучої Сили обняла строгу контролю над потребою робітників у 185 фабриках критичних виробів і туди призначать робітників так, як побирається рекрута.

ЩО ДІЄТЬСЯ В БОЛГАРІЇ?

(ОНА). — Прибувші до Істанбулу (Туреччина) з Болгарії люди є тої думки, що вона піде слідами Туреччини і зірве з німцями диплбоматичні зносини. Це може не буде так скоро, але в Болгарії вже є всі познаки, що нарід має досить німців.

Добре поінформовані провідники болгарського підземелля, які постійно критикували болгарський уряд за співпрацю з націстами і ширили між народом думку, що Болгарія повинна тримати з Обєднаними Державами і помагати їм викоренити в Европі тоталітарні режими, декотрі члени правительства остаточно прийшли до переконання, що поступова часть болгарського суспільства правильно поступала. Премієр Іван Баґріянов вже робить заходи, щоби витягнути Болгарію з націстівського багна і поставити її на боці Аліянтів.

ЕНСАЙН ГРИГОРІЙ ПАНАВЕК.

Так зветься перший американський українець, родом з Бруклина, Н. Й., що покінчив Морську Академію Злучених Держав в Аннеполіс, Мериленд. Був активним членом хору укр.-кат. церкви св. Духа в Брукліні.

АМЕРИКАНСЬКІ УКРАЇНЦІ! Памятайте, що воєнний бонд у вашій хаті це доказ вашої вдячности до тої землі що вас приняла за своїх синів і дочок.

ГОТОВ СТАТИ ПОЛЬСЬКИМ ПРЕЗИДЕНТОМ.

В тому часі, як відбувалися в Москві наради між премієром польсько - лондонського уряду Міколайчиком і Сталіном та совєтсько-польським комітетом, донесли з Лондону, що там проголошено назначення Томи Арцішевского заступником президента польської держави. Мало це статись на домагання підпольного польського сойму в Польщі. Новина та набирає ваги з того боку, що як доносять з Москви, Сталін домагається уступлення польського президента Рачкевіча, заки згодиться на якесь порозуміння з лондонським польським урядом. Знов з Лондону подають, що „стан здоровля" Рачкевіча є недобрий, та що Арцішевскі готов скоро стати президентом. Ось так сходяться ті вісти з Лондону і Москви — всі до одного клубка, себто до реорганізації цілого польського уряду в Лондоні, як цього вимагає Сталін. Арцішевскі, польський соціяліст, мав прибути недавно до Лондону з Польщі через Каїро, де бачився з Міколайчиком, як виїхав до Мосдви.

СОВЄТИ І ДОПОМОГА ПОЛЯКАМ

Рошен Вор Реліф повідомляє, що совєтський уряд дав згоду на те, щоб з Америки можна було висилати допомогу Польщі через Рошен Вор Реліф до Совєтів, де та допомога буде віддана до розпорядимости Польського Комітету Національного Визволення для дальшого розподілу. Сам Рошен Вор Реліф не буде вести окремої польської кампанії, а всю зібрану цею організацією допомогу висилатиме до Совєтського Союзу.

РУЗВЕЛТ І ВИЛКІ

Оголошують, що в імені през. Рузвелта написано листа до Венделла Л. Вилкі, в якому президент каже, що хотів би з ним порадитись у справах сучасної і дальшої заграничної політики Злучених Держав.

Зачалася боротьба за Париж, кажуть німці

ПОЛЬСЬКИЙ ЄПИСКОП ПРО ПОЛЬЩУ „ОД МОРЖА ДО МОРЖА".

ГАРТФОРД, (ОНА). — Промовляючи в середу на польським зібранні в Ню Брітен, епископ Юзеф Падевскі, котрий недавно вирвався з німецької неволі і приїхав до Америки, сказав, що коли Обєднані Держави будуть відбудовувати польську державу, то вона мусить бути дуже велика і сильна — „од моржа до моржа". Єпископ сказав, що польський нарід страшно в цій війні натерпівся; пять міліонів душ німці винищили, а десятки тисяч мучиться по цілому світі на вигнанні. Було би дуже зле, якби Аліянти не відбудували Польщу такою сильною і великою, якою була в давні часи.

Поляки, говорив епископ Падевскі, є нарід дуже войовничий, богобоязливий і демократичний, а польська армія, то одна з найліпших на світі. Польські вояки чудес в Італії доказують, але аліянтська команда не дає їм ніякого кредиту. Якби не зрадники і шпіони, які сиділи в Польщі і давали німцям інформації про польську боєву силу, то німці ніколи не булиб розбили Польщі. Поляки були надто толерантні і добродушні. В Польщі сиділи німецькі шпіони і високі військові німецькі офіцири, що слідкували за тим, що робимо, казав епископ, а польська влада якби нічого не знала. Німці знали всі слабі сторони нашої краєвої оборони і тому їм вдалося знищити нас. Як скінчиться війна, кінчив епископ, то Польща буде така велика, сильна і багата, що її ніхто непотрапить знищити.

„МАТУШКА РОССІЯ".

„Свет" пише про „освобожденіе Червенной Руси" і нагадує, як то впродовж тисяч років „Червенная Русь" гляділа на „схід", та як то доперва тепер сповнились надії різних мрійників тої Руси, що „глибоко вірили, що матушка Россія" колись за них впімнеться... Каже, що в Росії до 1914 року мало знали про „Червенную Русь" і мало нею інтересувались. Але як вибухла перша світова війна, усе змінилось. Тоді настав „празник" у Галичині, бо на львівському ратуші замаяв „трехцветний русскій фляг", так, як тепер там повіває „новий рускій фляг серп і молот"...

Згадується ще, що земля Да-

Як скоро розвиваються тепер воєнні події в користь Аліянтів, видно найкраще по тому, що в самих націстівських воєнних звітах подано, що в Франції вже зачалася боротьба за столицю краю. Про аліянтську офензиву в Франції, що з кожним днем поширяється, можна сказати, що аліянтські війська посуваються тепер вперед на цілому фронті, що довгий на 250 миль.

РЕЙД НА НАГАСАКІ І СУМАТРУ

Могутні надфортеці В-29 вдарили несподівано великою силою в самий японський острів, точніше десь у промислові центра біля Нагасакі на острові Кіюшію. Літаки вилетіли з американської бази десь у Китаю. Друга летунська ескадра бомберів вдарила в нафтові центри на острові Суматрі, що є в японським посіданню.

МІСІЯ МІКОЛАЙЧИКА ДО МОСКВИ БЕЗ УСПІХУ

Вистарчить тільки поглянути на совєтські газети, як вони розписались про Польський Комітет Національного Визволення, сформований в Совєтах, якого передові члени відізджали до Польщі, щоб зрозуміти, що це є властивий польський уряд, коли іде про Сталіна і Совєти. Впаде це в очі ще виразніше, коли зважиться, що про відїзд Міколайчика, премієра польського уряду в Лондоні, була в тій пресі тільки коротенька згадка. Не диво, що польські урядові кола в Лондоні глядять на місію Міколайчика з великим песимізмом.

НА ВАРШАВУ

Совєтські комунікати подають, що три совєтські армії наступають на Варшаву. В самій Варшаві, як подають з Лондону, польські повстанці знайшлися в дуже прикрому положенню, з якого виходилоб, що їх там німці розторощать, бо нема чим боронитись. Совєтські джерела ще раз подали, що польський уряд в Лондоні переборщує силу та успіхи польського підпілля в Варшаві.

нила була завжди вірною „русскому имені, русским завітам і русскій вірі". А тепер, як явились над тою землею „русскіе орли", то вже недалеко до того „празника", коли „від Карпат до Тихого океану понесеться грімке всерусское ура..."

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 595 — 7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582

На шляху до міжнародньої кооперації

З самого початку війни, а то ще перед нею, підносились тут і в Англії численні голоси за тісну співпрацю між Великою Британією і Злученими Державами, побажану не тільки з інтересу тих двох демократичних потуг, але теж і з інтересу світового замирення і добробуту.

Немає двох слів, що така якнайтісніша кооперація не тільки побажана, але таки обовязкова, якщо хочемо думати про якийсь кращий суспільний лад у світі, про якусь справжню свободу, чи хоч свобідніший віддих досі поневолених народів. Що до такої кооперації дійсно іде, пізнати, між іншим, і по тому успіху, який осягнули представництва обидвох тих держав у справі такого важного сирівця, яким є нафта, яка то від довгих часів була спричинником різних міжнародних непорозумінь, а то й воєн.

Згода Британії й Америки щодо того, як зробити згаданий сирівець доступним для усіх миролюбних країв і в доступній кожному ціні та без усяких дискримінацій, є величезним поступом вперед. В такий самий спосіб можнаб тепер порозумітись тим двом державам і в інших подібних справах, а це знов помоглоб лекше розвязати ось ті різні складні проблеми на тих міжнародних нарадах представників різних держав, на яких такі речі будуть остаточно вирішені як усіх обовязуючі.

З ось тих причин американсько-британське порозуміння в справі нафти являється теж і загально-світовим здобутком та успіхом.

Большевицьке нахабство

У. Щ. Вісті виступили проти акції Українсько-Американського Допомогового Комітету (з осідком у Філядельфії) — з грубими лайками і погрозами. Ті, що досі взивали підступно „усіх" українців до співпраці й згоди та культурної поведінки, лають тепер акцію згаданого Комітету в такий „культурний" спосіб, що називають ту акцію „ракетірством" і „злочинними маніпуляціями". Ще відгрожуються, що „організатори того ракетірства мусить бути потягнені до відповідальности". Як це має статись, зрозуміємо, як пригадаємо собі погрози з попередної діяльности комуністів, коли то вони накликали владу до увязнення, інтернування та засудів „українських гітлеро-націоналістів". Ось так точно вони пишуть і тепер. І то тільки тому, що американські українці бажають мати свою власну допомогову організацію для збирання допомоги українським людям, потерпівшим від війни.

Вони кажуть таке: „Рошен Реліф є одинокою офіційною американською установою, через яку можна подати братню руку допомоги українському народови. Українські гітлеро-націоналісти знають про це, бо переконалися. Але вони не хотять співпрацювати з тою американською інституцією просто тому, бо не хотять подати допомоги українському народови, бо на їхню думку на Україні осталися тільки самі хруні, отже такої допомоги від націоналістів не заслужили".

Чи і як захоче на те відповідати Українсько - Американський Допомоговий Комітет, це вже справа Комітету. Та з нашого йоку звертаємо увагу загалу на большевицьку нахабність, на большевицькі методи, на їхні брехні, а зокрема на їхні погрози, себто на нове намагання вживати нікчемних способів і брехні щоби оклеветувати українське громадянство перед різними американськими чинниками. Це нікого з нас не лякало давніше й не злякає і тепер. Бо коли треба тенер якусь акцію провірювати, то вже певно, що большевицьку, що гуляє собі тут як у якійсь комуністичній країні та диктатурі!

А тепер ще про „Рошен Вор Реліф".

Ніхто з нас проти цеї інституції ни виступає і ніхто не видвигає спротиву, щоби, якби виявилась потреба, теж і з нею порозумітись у справі пересилки допомоги, чи чогось подібного. Іде про те, що американські українці хочуть мати свою самостійну допомогову організацію. І тут ніхто їм не має права диктувати, що вони мусять обовязково комусь підлягати і бути під чиїмсь диктатом. Їх обовязують тільки наші державні закони. Вони обовязані слухати тільки своеї американської влади. А щодо решти можуть поступати згідно з своїм сумлінням і своїми переконаннями. Як такі, вони думають, що для українського геройського народу з понад 40 міліонів людей в Европі може і повинна існувати в Америці самостійна Українська Установа, щоб дбалаб про організовання допомоги тому народови, та що це не є ніякий спротив такій організації як „Рошен Вор Реліф". Спротивом він є в очах тільки таких, що роблять з „Рошен Вор Реліф" якусь пропагандну експозитуру Кремля, і так думаючи, хотілиб усіх затягнути під диктат цеї експозитури. Американські українці не хочуть так думати і тому не припускають, щоб і „Рошен Вор Реліф", як американська установа, міг мати щось проти їхнього бажання мати самостійну Українську Допомогову Установу.

ВИЩА ШКОЛА ДЛЯ УКРАЇНСЬКИХ ДІВЧАТ.

Сстри Служебниці у Віллі Марії в Слоатсбурґ, Н. Й. оголошують, що з днем 11. вересня 1944 отвирають Вищу Школу для українських дівчат. На початок отвирається тільки перший і другий рік. Крім науки, яку уділятимуть кваліфіковані Сестри Служебниці, вчитимуть теж різних ручних робіт, куховарства, співу, музики, тощо. Місячна оплата за науку і харч $25. Ближчі інформації можна дістати пишучи на таку адресу: St. Mary's Villa at Table Rock, Sloatsburg, N. Y.

„ЗАПАДНАЯ УКРАИНА".

Статтю під повищим наголовком, написану советським професором Николою Петровським, передруковували деякі газети, що виходять російською мовою в Злучених Державах. Коли мова про відношення Західної України до Польщі, то відзначається історичною правдою. Одначе не можна сказати, що з такою самою безсторонністю та правдою ставиться проф. Петровський до відношення Західної України до Московщини чи, як тепер, до Советської Росії. Так напр., коли згадує про заняття Західної України советськими військами в 1939 р., описує теж оту комедію, що її називають „плебісцитом" на доказ, що населення Західної України в тому часі заявилося за Советами і що на цій підставі цей край тепер належить до Советського Союзу. При цій нагоді довідуємося, що в Західній Україні „польський язик і культура дістали незрівнано більшу можливість для свого розвитку, ніж це було за часів попередних урядів Польщі, а польська письменниця Ванда Васілевска була тоді вибрана посолкою до Верховного Совета ССР".